

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ

Матеріали
VI міжнародної науково-практичної конференції
«Соціалізація особистості
у сучасних соціокультурних контекстах»

Затверджено
редакційно-видавничою радою
Харківського національного
педагогічного університету
імені Г.С.Сковороди
Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Харків 2015

Редакційна колегія:

Денисенко І.Д. – доктор філософських наук, професор

Куц Г.М. – доктор, політичних наук, професор

Півнева Л.М. – доктор політичних наук, професор

Радіонова І.О. – доктор філософських наук, професор

Роговський О.М. – доктор філософських наук, професор

Затверджено редакційно-видавничою радою

Харківського національного педагогічного

університету імені Г.С.Сковороди

Протокол № 2 від 02.04.2015 р.

Збірник складено за матеріалами VI міжнародної науково-практичної конференції: «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах», що проходила 15 травня 2015 року у Харківському національному педагогічному університеті імені Г.С.Сковороди.

Видано за рахунок укладачів

Матеріали VI міжнародної науково-практичної конференції «Соціалізація особистості у сучасних соціокультурних контекстах». Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди. – Харків: ХНПУ, 2015. – 136 с.

© Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С.Сковороди, 2015

Крюков А.И. Политическая социализация как фактор взаимодействия власти и личности	58
Куц Г.М. Сутність та основні характеристики політичного дискурсу	60
Малявин Е.В. Особенности трансформации и институционализации современных партий в Украине.....	63
Поліщук І.О. Політична культура епохи постмодерну	64
Прокопчук Ю.С. Ідеологічна соціалізація як стабілізуючий чинник суспільного розвитку	66
Ревенко Н.Г. Партийна та виборча системи в Україні: суспільні очікування та політичні реалії.....	69
Савельєва Т.П. Політична комунікація у мережевому суспільстві	72

РОЗДІЛ III. «ДЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ТА РЕСОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ У СУСПІЛЬСТВІ, ЩО ТРАНСФОРМУЄТЬСЯ»

Борисенко Н.О. Основні стратегії ресоціалізації неповнолітніх у вітчизняній психолого-педагогічній практиці	74
Карпєєва Л.Ф., Пелішенко І.І. Ювенальна злочинність: соціологічний вимір	77
Крутий О.М., Лопатченко І.М. Соціально-екологічна модель особистісної соціалізації дітей сиріт.....	80
Марченко И.И. Воздействие происходящих перемен на социализацию личности	82
Пелішенко В.О. Особистість злочинника: визначення, типи, умови формування	85
Стрельнікова О.О. Волонтерська діяльність у сучасному українському суспільстві.....	88
Турко І.І. Вплив зовнішніх чинників на підстави виникнення трудових правовідносин	90
Чернова Л.Є. Фактори адаптації першокурсників до навчання у ВНЗ за сучасних умов розвитку українського суспільства	92

РОЗДІЛ IV. «РЕЛІГІЯ І ДУХОВНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ»

Гужва О.П. Буття та життєтворчість у соціокультурному контексті.....	96
Здоровенко В.В. Досвід розбудови соціального організму як мистецького твору	99
Кузнецов О.І. Духовний інтелект у вимірі духовного потенціалу особистості.....	102

фондів соціальних програм на користь підтримки дітей соціальних сиріт та прийомних сімей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Коваленко Е.А. Социальное сиротство как объект внимания общественных и государственных организаций / Е.А. Коваленко // Методологія, теорія та практика соціологічного аналізу сучасного суспільства: Збірник наукових праць. — Харків : Видавничий центр Харківського Національного Університету ім. В.Н. Каразіна, 2004. — С. 482—485.
2. Осипова И.И. Социальное сиротство: теоретический анализ и практика преодоления: [монография] / И.И. Осипова. — Нижний Новгород : Изд-во НИСОЦ, 2009.— 208 с.
3. Пинкус А. Практика социальной работы. / А. Пинкус, А. Минахан. — М. : Союз, 1993. — 237 с.
4. Терновець О. М. Соціальне сирітство як предмет міждисциплінарного дослідження / О.М. Терновець // Вісник ЛНУ імені Тараса Шевченка. — 2012. — № 5 (240). — Ч. I. — С. 61—67.
5. Ромм М.В. Адаптация личности в социуме / М.В. Ромм. — Новосибирск : Наука, 2009. — 272 с.

И.И. Марченко

Харьковский национальный педагогический
университет имени Г.С. Сковороды

ВОЗДЕЙСТВИЕ ПРОИСХОДЯЩИХ ПЕРЕМЕН НА СОЦИАЛИЗАЦИЮ ЛИЧНОСТИ

Кризисные явления в разных подсистемах общества, с одной стороны, обостряют проблему социализации, а с другой стороны, указывают на то, что они и есть ее результатом. Ускорение и обострение, прежде всего, политических, экономических, религиозных процессов за последнее десятилетие (и особенно за последний год) требуют дальнейшего их осмысления и демонстрируют недостаточность концептуальных разработок в области социализации.

Проблема социализации получила широкое освещение в научной литературе. Количество публикаций, их разнообразная теоретическая направленность способны конкурировать с разработками в области самых актуальных научных проблем. Наиболее известными направлениями

исследования является структурно-функциональный анализ (Р. Мертон, Т. Парсонс), феноменологическая традиция (Д. Мид, Ч. Кули, А. Шюц, Э. Гоффман, М. Хайдеггер), феноменологически-интеракционистская концепция (П. Бергер, Т. Лукман), интеракционистский подход (Дж.К. Коулмен, У. Уэнтворт, У. Бронфенбреннер, И. Талмен), теории интеграции (М. Фуко, П. Бурдьё) и др.

Если рассматривать социализацию личности как процесс, который длится всю жизнь, то можно выделить следующие ее этапы: первичная социализация (детей в рамках семьи), вторичная социализация (детские дошкольные учреждения, система образования (школа, училище, колледж, институт), работа и другие социальные организации) и ресоциализация (замена сложившихся норм, ценностей, образцов поведения) [1]. В настоящее время глубокой ресоциализации подвержено практически все население страны.

Произошедшие изменения последних лет переносят акцент с первичных институтов социализации (семья, школа, группа сверстников и т. д.) на вторичные институты (государство, его органы, университеты, церковь, средства массовой информации и т. д.). Происходит быстрое усиление воздействия преимущественно вторичных институтов социализации и на их фоне менее заметное первичных.

Изменилось воздействие таких агрегированных структур, как армия, пенитенциарная система, средства массовой информации. Армия в условиях ведения военных действий и пенитенциарная система оказывают в большинстве случаев шоковое воздействие на личность, которое приводит к переоценки ценности человеческой жизни, отношения необходимого и должного, товарищества и предательства и в конечном итоге целей жизни вообще.

Подобные выводы можно сделать и относительно факторов социализации. Мегафакторы (глобальное влияние на людей как жителей планеты), макрофакторы (общество, государство, этническая группа) и мезофакторы (проживание в определенной местности, принадлежность в социальной группе

или культуре, наличие общих взглядов) по сравнению с микрофакторами (семья, школа, сверстники, учителя, соседи) активизировали свое воздействие, заставляя индивида более интенсивно социализироваться и ресоциализироваться.

Усилилось влияние и миграция населения. По данным ООН, количество беженцев, покинувших Украину в связи с конфликтом в Донбассе, превысило 800 тыс. человек. Из них 660 тыс. находятся в России, 81 тыс. – в Беларуси. 1,228 млн. человек переселились из зоны ведения военных действий в другие регионы Украины [2]. Потеря родных и близких, собственного жилья и имущества, средств к существованию, неизбежная маргинализация, которая происходит помимо желания людей и воспринимается ими как трагедия, - все это скажется на качествах личности, которая формируется в Украине.

В нашей стране складывается уникальный опыт выживания населения в экстремальных условиях революций, войн, голодомора, репрессий, катастроф (например, на Чернобыльской АС) и пр. и соответственно формируется личность, активно стремящаяся к выживанию собственными силами, слабо надеющаяся на помощь государства. При малейшем намеке на ухудшение положения в стране население запасается продуктами питания, предметами, обеспечивающими выживание в экстремальной ситуации, – спичками, солью, крупами, свечами, отопительными приборами и пр. Ассортимент запасаемого зависит преимущественно от материального и семейного положения.

На фоне роста социальной активности большинства жителей Украины за последние годы усиливается отстраненность определенной части населения от событий в стране – отказ от чтения информации в газетах и журналах, просмотра информационных телепередач и пр., вызванная перенасыщенностью этих источников информацией, носящей негативный характер.

Таким образом, состоявшиеся и происходящие в Украине изменения приводят к формированию личности, почти постоянно находящейся в состоянии маргинальности, например, в процессе перехода от развитого социализма, ускорения, перестройки, обретения независимости до

первоначального накоплення капітала, формування капіталізму, які відбулися протягом життя двох останніх поколінь.

ЛИТЕРАТУРА

1. Социализация личности [Электронный ресурс] // Социологический словарь. — Режим доступа : <http://xn--c1ajbknbtt0c0f.net/sociologicheskij-slovar/71-sociologicheskij-slovar-s/297-socializacija-lichnosti>.
2. ООН: Число беженцев с Украины превысило 800 тысяч [Электронный ресурс]. — Режим доступа : <http://www.dw.de -18395310>.

В.О. Пелішенко

Харківський національний педагогічний
університет імені Г.С. Сковороди

ОСОБИСТІСТЬ ЗЛОЧИННИКА: ВИЗНАЧЕННЯ, ТИПИ, УМОВИ ФОРМУВАННЯ

Профілактика злочинності в Україні неможлива без всебічного дослідження особистості злочинника.

Вивчення кримінальної поведінки злочинника, визначення його позиції як суб'єкта соціальної поведінки у контексті соціальних зв'язків, розкриття його соціальних рис та ролей, особливостей мотивації злочинної поведінки у різних середовищах, типологізація особистості злочинника дозволять розробити ефективні методи превенції злочинності, спрогнозувати напрямки розвитку різних видів злочинності на майбутнє.

Кримінальна особистість – це окремий випадок соціально-психологічної структури людини та індивідуалізовані конструкти її кримінальної поведінки. Кримінальну особу характеризують протиправні соціальні орієнтири, кримінальні установки та мотивація, інше ставлення до життя, інші життєві стратегії.

Характеристика особистості злочинця в науковій літературі розкривається через структуру особистості. Структура кримінальної особистості розглядається в роботах Ю.М. Антоняна, В.Н. Кудрявцева, А.П. Закалюка, В.А. Бачиніна. Ці автори всебічно характеризують кримінологічну структуру особистості, описують її психологічні якості. До психологічної структури